

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Miluše Doškové, JUDr. Brigity Chrástilové, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatele: **MUDr. J. V.**, proti odpůrci: **Státní volební komise**, se sídlem budova Ministerstva vnitra, Nám. Hrdinů 3, Praha 4, v řízení o návrhu na neplatnost voleb kandidátů pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konaných ve dnech 2. a 3. června 2006,

t a k t o :

- I. Návrh **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 9. 6. 2006 podává navrhovatel stížnost na „neoprávněné vyřazení volebních hlasovacích lístků navrhovatele v rámci voleb do PPS ČR v roce 2006“. Navrhovatel připomíná, že „Listina základních práv a svobod, která je součástí Ústavy ČR, ve své Hlavě II., oddílu druhém, čl. 21/1, zaručuje občanům právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“ Svobodná volba přitom znamená jmenovité určení osob, které mají jeho důvěru a u níž chce, aby zastupovaly jeho zájmy při správě věcí veřejných. Podle jeho názoru není svobodná volba identická se svobodnou volbou politické strany; ta není v Ústavě ani zmíněna. Dále navrhovatel popisuje skutkový stav, když uvádí, že na základě svého ústavního práva vybral ve volbách v roce 2006 dva své kandidáty a přidělil jim každému preferenční hlas, tyto osoby však mají rozdílnou politickou příslušnost (Ústava nehovoří o povinnosti výběru zástupců stejné politické orientace). Proto do volební obálky vložil lístky dvou politických stran, kde na každém z nich byl jeden přidělený preferenční hlas. Tím provedl volbu svých zástupců tak, jak mu ji garantuje Ústava ČR.

Navrhovatel poté sám vyhodnocuje svůj postup při volbách, když uvádí, že pokud volební komise postupovala podle volebního zákona, musela jeho volební lístek vyřadit z celkového sčítání hlasů. Protože jsou volby tajné (bez možnosti volit veřejně), nemá

již možnost žádným způsobem prokázat, jak skutečně volil, ani, že jeho hlas byl nakonec někým vyřazen. Může pouze čestně prohlásit, že takto skutečně učinil. Volební komise přitom buď porušila volební zákon a jeho hlasy započítala, nebo jej neporušila a poškodila jeho právo svobodné volby svých zástupců. Jeho stížnost vyháží přitom samozřejmě z druhé možnosti, která neohrožuje legitimitu voleb. Navrhovatel žádá, aby bylo respektováno jeho ústavní právo a jeho volba byla se zpětnou platností započítána do celkového výsledku voleb v roce 2006. Protože neexistuje žádný důkaz o tom, jak skutečně volil a zákony ČR příkazují volbu tajnou, nemůže na tomto místě svou volbu popsat a žádat její započítání. Je tudíž nutné, aby tuto volbu fyzicky opakoval. Žádal, aby mu toto bylo umožněno.

Státní volební komise ve svém vyjádření ze dne 16. 6. 2006 poukázala na čl. 20 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který obsahuje zmocnění k vydání zákona, jenž stanoví další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu. Tímto zákonem je zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“). Zdůraznila, že do Parlamentu České republiky se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva s tajným hlasováním; do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se volí podle zásad poměrného zastoupení. Institut hlasování a posuzování hlasovacích lístků pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky volební zákon upravuje v části 1, odd. 2, konkrétně v ust. § 39 a 41. Z ust. § 39 uvedeného zákona přitom jednoznačně vyplývá, že volit v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků vloží do úřední obálky jeden hlasovací lístek (viz v kontextu ust. § 31 odst. 2 a § 38 odst. 1 volebního zákona). Na hlasovacím lístku, který skládá volič do úřední obálky, může přitom zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u dvou kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost. Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv. V kontextu tohoto ustanovení pak § 41 upravuje posuzování hlasovacích lístků okrskovou volební komisí. Z odst. 2 tohoto ustanovení vyplývá, že hlas voliče je neplatný, je-li v úřední obálce [ust. § 17, 19 a 19a) volebního zákona] několik hlasovacích lístků. Státní volební komise zdůraznila, že právní úprava předmětu stížnosti v rámci volebního zákona je jednoznačná.

Podle ust. § 37 odst. 3 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního musí být z každého podání zřejmé, čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co navrhuje a musí být podepsáno a datováno. Nejvyšší správní soud v souvislosti s projednávaným návrhem zdůrazňuje především slova „co navrhuje“. Tato slova znamenají, že navrhovatel je povinen v návrhu mj. uvést, čeho se svým návrhem domáhá, jak má soud rozhodnout o jeho návrhu (tj. uvést tzv. petit). Soud není oprávněn rozhodnout o něčem jiném, než čeho se navrhovatel domáhá. Na straně druhé však nutno uvést, že volební soudnictví má svá specifika, která umožňují soudu rozhodnout jen o takovém návrhu, který připouští zákon. Tímto zákonem je jednak již zmíněný soudní řád správní a dále zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky. Jestliže účelem naposledy uvedeného zákona je realizovat a blíže upravit základní politické právo volit a být volen, pak jednotlivá ustanovení tohoto zákona musí být interpretována v duchu Listiny základních práv a svobod. Za takový výklad se pokládá toliko výklad, který je k tomuto základnímu právu vstřícný, tedy takový, aby bylo umožněno volit a být volen a nikoliv naopak (nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 10. 1996, sp. zn. IV. ÚS. 275/96).

V projednávané věci se navrhovatel domáhá toho, aby mu Nejvyšší správní soud umožnil zopakovat volbu do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kterou uskutečnil ve volbách do tohoto orgánu konaných dne 2. a 3. 6. 2006.

Aktivní volební právo je zakotveno v Ústavě ČR. Výkonem tohoto práva se oprávnění občané podílejí na správě věcí veřejných přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců (č. 21 odst. 1 Listiny). Je proto logické, že zákon č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní) svěřil ochranu v těchto ryze veřejnoprávních věcech správním soudům, tj. specializovaným senátům krajských soudů a Nejvyššímu správnímu soudu. Podle čl. 20 Ústavy, jakožto základního právního předpisu České republiky další podmínky výkonu volebního práva, organizace voleb a rozsahu soudního přezkumu stanoví zákon. Listina ve svém čl. 21 odst. 3, současně stanoví, že volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním, uvádí rovněž, že podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon. Tímto zvláštním zákonem, resp. zákony jsou především zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do Zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění některých předpisů, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do Zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a konečně též zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. Všechny volební zákony se shodují ve vymezení pojmů a principu volebního práva, když stanoví, že volby se konají tajným hlasováním, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení. Jen do Senátu Parlamentu České republiky se volí na základě též principů volebního práva, avšak podle zásad většinového systému.

Podle § 90 odst. 1 s. ř. s. se může za podmínek stanovených zvláštními zákony občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta. Výše již citované zvláštní zákony (všechny čtyři volební zákony) upravují podmínky, za kterých se mohou navrhovatelé (subjekty v příslušných ustanoveních blíže specifikované) domáhat soudní ochrany. V případě voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jde o ust. § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb. v platném znění, se může podáním návrhu na neplatnost volby kandidáta domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu (s. ř. s.) každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen a každá politická strana, politické hnutí, nebo koalice, jejichž kandidátní listina ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována (dále jen „navrhovatel“). Návrh je třeba podat nejpozději do 10 dnů po vyhlášení výsledku voleb Státní volební komisí. Podle 5 odst. téhož ust. může návrh na neplatnost volby kandidáta podat navrhovatel, má-li za to, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta. Podle § 88 odst. 2 téhož zákona je pro řízení podle § 87 příslušný Nejvyšší správní soud.

Z citace uvedených ustanovení je patrné, že navrhovatelův požadavek na umožnění opakování voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 2. a 3. června 2006 nelze pod žádnou z možností soudního přezkumu podřadit. V úvahu by přicházela pouze neplatnost volby kandidáta podle § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., nicméně takový požadavek z obsahu jeho návrhu dovodit nelze; ostatně stěžovatel uvádí, že jeho stížnost neohrožuje legitimitu voleb.

Podle ust. § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. soud odmítne návrh, je-li podle tohoto zákona nepřipustný. I když uvedený zákon výslovně neuvádí, že by byl nepřipustný požadavek navrhovatele na umožnění opakování volby, lze nepřipustnost návrhu, na zahájení řízení, a tedy důvod jeho odmítnutí podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. vyvodit pomocí argumentu „*a contrario*“ z výše citovaných ustanovení, která uvádějí, čeho se může návrh určitého druhu týkat, tedy co může být předmětem řízení. O takový případ jde i v projednávané věci, a proto soudu nezbylo, než navrhovatelův požadavek jako nepřipustný odmítnout.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že sdílí zcela právní úvahy týkající se předmětu navrhovatelovy stížnosti, které vycházejí z jednoznačné právní úpravy institutu hlasování, zjišťování výsledků hlasování okrskovou volební komisí a zvláštní okrskovou volební komisí, jakož i posuzování hlasovacích lístků. Jde o úpravu zakotvenou v části I. odd. druhém, konkrétně ust. § 39 - 41 zákona č. 247/1995 Sb. K tomu nutno opět připomenout čl. 20 Ústavy České republiky ve znění pozdějších předpisů, který obsahuje zmocnění pro vydání zákona, jímž se stanoví podmínky výkonu volebního práva, organizace voleb a rozsah soudního přezkumu. Tímto zákonem je zákon č. 247/1995 Sb. Tento zákon upravil způsob hlasování tak, že v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků vloží volič do úřední obálky jeden hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku, který vkládá do úřední obálky, může přitom zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u dvou kandidátů na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost. Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv. Okrsková volební komise nebo zvláštní okrsková volební komise po vynětí hlasovacích lístků z úředních obálek rozdělí a sečte hlasovací lístky, které byly odevzdány pro jednotlivé politické strany, politická hnutí a koalice, přičemž vyloučí neplatné hlasovací lístky. Dále sečte přednostní hlasy, které byly odevzdány jednotlivým kandidátům. Podle § 41 odst. 2 jsou neplatnými ty hlasovací lístky, které nejsou na předepsaném tiskopise, nebo které nejsou vytištěné nebo rozmnožené zastupitelským úřadem, hlasovací lístky, které jsou přetržené a hlasovací lístky, které nejsou vloženy do úřední obálky. Hlas voliče je neplatný též tehdy, je-li v úřední obálce několik hlasovacích lístků.

Uvedená právní úprava je nepochybně známa i samotnému navrhovateli, neboť ten si je vědom toho, že pokud okrsková volební komise postupovala v jeho případě podle volebního zákona, musela jeho dva do obálky vložené hlasovací lístky vyřadit z celkového sčítání hlasů. Jen v případě opačném, tj. pokud by zákon porušila, by se mohlo stát, že jeho hlasy započítala. Pokud by k tomu došlo, pak by zákon porušila ve prospěch navrhovatele. S ohledem na tajnost voleb nezbyvá než se stěžovatelem souhlasit i v tom, že způsob jeho volby nelze již žádným způsobem ověřit a prokázat, když ostatně ani neuvádí, které politické strany, politická hnutí či jejich koalice takovýmto způsobem volil a kterému z kandidátů dal přednostní hlas. Pokud však volil tímto způsobem, musel počítat s tím, že jeho hlas bude neplatný. V žádném případě však z toho nelze usuzovat, že prohlášením neplatnosti jeho hlasu byl navrhovatel na svém základním politickém právu volit, když volba mu byla umožněna zákonem předepsaným způsobem. Při způsobu volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky podle zásad poměrného zastoupení (§ 1 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb.) pak takové porušení nelze spatřovat ani v tom, že volič vybírá jednu z kandidujících politických stran, politických hnutí či koalic a v jejím rámci může udělit přednostní hlas některému z jejích kandidátů, neboť na principu svobodné konkurence těchto politických uskupení je založen celý politický systém demokratického státu. Jinak by totiž volba ztrácela smysl. Pokud by se tedy stěžovatel domáhal neplatnosti volby kandidáta

(kandidátů) ve smyslu § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., nezbylo by než jeho volební stížnost zamítnout.

Podle ust. § 93 odst. 4 s. ř. s. nemá na náhradu nákladů řízení žádný z účastníků právo.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. června 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu